



Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. III. Quia ut sim certus de non peccato formali, debeo esse certus de non
peccato materiali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

P. Suar. Flores, quibus addo P. Suar. qui sententiam oppositam falsitatis notat; M. Mart. de Prado *tom. 1. cap. 1. de Confc. qu. 9. n. 10.* Caram. *lib. 4. Theol. Fund. n. 25.* qui plurimos citat, P. Moya *tom. 1. tr. 1. qu. 6. n. 18.* & *tom. 2. tr. 1. qu. 5. §. 1.*

N. 137. Contra 2. quia totum hoc argumentum est antiquissimum, & ante eum illud tradidit Philal. & à nobis solum *d. 16.* immò trahitur, & solvitur à P. Sanch. *lib. 2. de Matrim. d. 4. n. 42.* ait enim in omni dubio practico sequendum tutius, nisi deponatur, quia est evidens lex non operandi cum conscientia practice dubia; in omni autem dubio speculativo numquam sequendum ex præcepto tutius; quia est evidens principium, quod lex non obliget, nisi certo constet. Ego autem dixi in omni dubio, sive speculativo, sive practico, esse præceptum sequendi tutius, nisi dubium deponatur; si autem deponatur, non esse præceptum. Addo esse præceptum, quoties tutius est possibile, nam sepe impossibile est, ut quilibet sequatur tutius, ut docui *d. 10. & 11.*

N. 138. Ad confirm. respondeo eandem doctrinam tradi à Philal. eamque rejeci *disp. 16.* instando manifestè in materia justitiæ. Vel enim sola possessio libertatis physice est titulus sufficiens retinendi rem dubiam, num sit mea, vel non? Si est; idem dicam de aliis virtutibus: si non est; ergo in materia justitiæ melior non est conditio possidentis. Si ergo ex libertate physica inferatur in materia justitiæ possessio libertatis moralis, cur non in materia aliarum virtutum? Addo evidens esse, quod homo prius sit homo, quam quod aliqua lege obligetur: sed de essentia hominis ut hominis est libertas moralis: ergo ante omnem legem habet homo pro priori possessionem libertatis moralis, quæ est subiectum, quod lege ligatur, adeoque est prius lege; omne enim subiectum est prius formæ.

N. 139. Hoc autem adeo certum est, ut ex solo Ecclesiastici *cap. 15.* apertè constet; ait enim: Deus ab initio condidit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui. Adjecit (nota tò adjecit) mandata, & præcepta sua: Si volueris mandata servare, conservabunt te. Apposui tibi ignem, & aquam, ad quod volueris porrige manum tuam. Ecce asseritur, quod Deus condiderit prius hominem liberum, quam ei præceptum tulerit: ergo homo nascitur cum possessione physica libertatis moralis. Est autem hic textus adeo concludens pro libertate morali hominis, ut P. Ripa. Ripal. *tom. 3. d. 8. n. 183. & 184. & d. 14.* per totam dixerit, quod vel ipsi Hæretici,

etsi sint humanæ libertatis hostes, eam facili teri cogantur. Plura P. Moya *tom. 1. qu. 6. §. 5. n. 34. & tom. 2. qu. 5. & 6.* dicens jure merito hoc argumentum esse antiquum.

Similiter addo tum ex Caram. in sua Dilexi de non certitudine *num. 728. pag. milia 249.* quod libertas moralis est ipsa libertas naturalis, ut obligabilis, & dirigibilis a præceptis: ergo nisi præcepta superveniant, latissime patet: ergo non tenemur probare, quod homo habeat libertatem moralem; sed Adversarii probare tenentur supervenisse præceptum aliquod, quod eam liget; quod nisi probent, inutiliter arguent.

Demum addo ex P. Carden. *tom. 1. d. 12. N. cap. 4. & 5.* quod interpretatio communissima faciat evidentiam moralem; nam in questionibus de significatione vocum sententia ferè omnium facit evidentiam. Rursus in quaestione facti, num existat præceptum, traditio, consuetudo, & similia, sententia omnium facit certitudinem: ergo cum ferè omnium sententia, & interpretatio sit, quod melior sit conditio possidentis in omni materia, eo ipso melior quoque erit conditio hominis possidentis libertatem, quoties dubium est de malitia objecti, aut actionis; atque adeo poterit deponere dubium, & eligere illud objectum, aut actionem, quatenus homo non tenetur vitare objectum dubiè veritum, aut actionem dubiè honestam; etenim per principium, quo deponit dubium, concipit certum dictamen, conscientia de non peccato in prosequendo tale objectum, & in ponendo eam actionem.

§. III.

Quia ut sim certus de non peccato formali, debeo esse certus de non peccato materiali.

SUMMARIUM.

Arguitur, quia si conscientia probabilis non esset, multò minus dubia, n. 142.

Dico, quod formido cadit supra veritatem, & licentiam ut est in re, non ut in mente, num. 143.

Arguit P. Eliz. quia nemo est certus de non peccato formali, nisi sit de non materiali, n. 145. Et quia nemo potest operari cum hoc iudicio, sive hoc sit, sive non sit licitum, volo operari, n. 146.

Et quia si non possum formare dictamen, quod opus non sit contra legem, nec quod non sit peccatum, n. 147.

Et quia malitia materialis, si sit voluntaria, transit in formalem, n. 148. 149. Nec mutuo, nec non mutuo convertuntur peccata.

rum materiale, & formale; adeoque ut quis sit certus de non peccato formali, non est necesse, ut sit certus de non materiali. Inductio, n. 150.

Et iudicia allata in objectione sunt misderanda, n. 151.

Regula remota mei actus est Dei lex; proxima est recta ratio applicans legem, n. 152.

Quando malitia materialis transeat in formalem, n. 153.

Debet esse voluntaria theologicè, non satis philosophicè, ib.

Debet esse certa, vel divisa à iudicio reflexo certo de non malitia formali, n. 154.

Arguit P. Elizald. quod nisi cognitio directa sit vera, nec reflexa, n. 155.

Dico tunc veritatem reflexa pendere à veritate directa, quando nil plus habet pro objecto reflexa ac directa; non verò quando plus habet, n. 156.

Bonitas artefacti non pendet purè à cognitione, sed à materia; at honestas formalis purè à dictamine, non ab objecto ut in se, n. 157.

Tunc tantum iudicium particulare continetur, & sequitur naturam iudicii universalis, quando particulare nil plus habet pro objecto, quam universale; non verò quando habet, n. 158. 159. 160.

Potest homo, manente dubio speculativo de licentia actionis secundum se, & objectivè sumptæ, esse certus de eius licentia, attentis aliis novis principiis, ib. & n. 161.

Exempla, ib.

N. 142. Quantum argumentum esse potest; quia iudicium probabile de licentia actionis, & de honestate rei est conjungibile cum formidine oppositi, adeoque ad bene operandum necessarium est iudicium excludens omnem oppositi formidinem: ergo si iudicium probabile non est satis, multò minùs conscientia dubia.

N. 143. Sed contra; quia, ut dixi, à veritate ad bonitatem illegitima est consequentia: esto igitur cum eo iudicio speculativo de bonitate rei, ut est in se, seu de veritate objecti, ut est in se, stet formido; attamen cum hoc iudicio practico, Licet omne id, quod mihi prudenter apparet honestum, nulla stat formido de peccato; immò certus sum, quod non peccem ponendo actionem, quæ speculative videtur prudenter probabiliter honesta. Quare esto de veritate rei, ex. gr. an actio sit honesta in se, nullam habeam certitudinem, sed tantum probabilitatem; habeo tamen certitudinem de honestate, ut mihi apparet, seu quod mihi appareat conformis regulis morum. Rursus habeo certitudi-

nem reflexam, quod bene operer eam actionem eliciendo, ductus ea regulà, quod licitum sit operari id, quod non conitat esse illicitum. Itaque formido cadit supra veritatem, aut licentiam ut est à parte rei; non autem supra licentiam ut est in mea mente. Sum enim practicè certus me licitè operari ponendo actionem, de quâ speculative formido, aut dubito, num sit licita; quia omne, quod non est certò speculative illicitum, est mihi certò practicè licitum, aut saltem permissum. Licet igitur incertus, aut dubius sim de honestate materiali actionis, aut objecti, tum tamen certus de honestate formali, aut saltem de non peccato formali actionis; quatenus qui eligit, quod prudenter apparet materialiter honestum, aut id, de quo dubitat num sit honestum, honestè formaliter, aut saltem sine formali peccato operatur; & qui eligit, quod prudenter apparet non esse materialiter illicitum, vel dubitat, num tale sit, licitè, aut saltem non illicitè, seu sine peccato formali operatur.

Dices fallam esse hanc propositionem, Id N. est licitum, quod omnibus pensatis videtur licitum; sicut fallà est hæc, Id est rotundum, quod videtur rotundum. Sed contra: quia ejus propositionis sensus non est, id est licitum in se à parte rei, quod mihi videtur licitum; in hoc enim sensu est fallà; sed sensus est, id est mihi licitum, quod ex certo gravi fundamento videtur licitum; & ex nullo fundamento videtur mihi certò illicitum.

Sextum argumentum est ex P. Elizald. N. lib. 3. qu. 6. §. 1. pag. mihi 154. quia nemo potest esse certus de non peccato formali, nisi P. Eliz. certus sit de non peccato materiali: sed quoties est directè incertum, & dubium num detur, vel non detur lex, nemo potest esse certus de non peccato materiali in tali operatione: ergo nemo tunc potest esse certus de non peccato formali in eadem operatione.

Confirmat 1. quia nemo sanæ mentis formare potest similia iudicia: Sive hic contra-ctus re ipsa sit malus, & a Deo prohibitus, sive P. Eliz. non, ego illum faciendo non pecco: vel: Licet nesciam, an re ipsa operer contra Dei legem, scio tamen me non peccare: vel: Etsi hic contractus sit re ipsa contra Dei legem, ego tamen non pecco: sed si possumus operari, etsi non sciamus, an talis operatio sit contra Dei legem, possumus formare similia dictamina: ergo si hæc formare non possumus, ideo est, quia implicat, ut quis sit certus de non peccato formali, & simul sit incertus de peccato materiali.

Con-

N. Confirmat 2. quia si non teneor formare dictamen conscientiae de non peccato in opere a me ponendo, & quod illud non sit contra legem Dei, sequeretur, quod regula meae operationis non esset lex Dei; si enim est lex Dei, teneor juxta hanc operari, & de hac formare dictamen: ergo si non possum formare dictamen, quod opus non sit contra legem, neque potero formare dictamen de non peccato in eo opere.

N. Confirmat 3. quia quoties materialis malitia est voluntaria, toties transit in formalem, ut ex terminis est notum, ex celebri definitione peccati, quam dat S. August. sed in casu proposito, quo nescio, num mea actio sit, vel non sit contra Dei legem, malitia materialis est voluntaria, praevideo enim fortè esse contra Dei legem, & hoc non obstante volo eam violationem materiale: ergo in tali casu malitia materialis transit in formalem.

N. Confirmat 4. Eatenus invincibilis ignorantia excusat, quia illam habens non praevidet actum esse contra Dei legem; atque adeo materialis malitia tunc est prorsus involuntaria, & sic non transit in formalem: ergo cum in nostro casu materialis malitia sit voluntaria, transibit in formalem.

N. Respondeo negando maiorem, ut constat innumeris exemplis: nullus enim Sacerdos est certus logicè de suo Ordine, & quod non peccet materialiter actus Ordinis exercendo; non enim est certus de Ordinis Sacramento, & tamen est certus se non peccare formaliter exercendo eos actus. Idem dico de aliis sine fine. Ergo ut sim certus de non peccato formali, non est necesse, ut non sim dubius, seu sim certus de non materiali, & quod lex non existat. Ratio est; quia, ut saepe dixi, aliud est lex, aliud applicatio legis, & esse inter se separabilia, est certum: ergo possum peccare materialiter contra legem, quin peccem formaliter contra illam: ut enim materialiter peccem contra legem, satis est, ut lex à parte rei detur, etsi à me ignoretur; ut autem peccem formaliter contra legem, non satis est, immò nec necesse est, ut detur lex à parte rei, sed necessaria, & satis est notitia certa legis; lex enim per certam notitiam applicatur. Sicut ergo possum peccare formaliter contra legem, quin contra illam peccem materialiter; ut patet in illo, qui putat hodie dari legem jejunii, quae tamen non datur; ita possum peccare materialiter contra legem, quin peccem formaliter contra illam: ergo nec mutuo, nec non mutuo unum ex aliis inferitur, nempe ex peccato materiali con-

tra legem peccatum formale contra illam; aut vice versa ex peccato formali contra legem peccatum materiale contra illam. Adde supervenire posse principia certa reflexa, ex quibus inferatur iudicium certum reflexum de non peccato formali, etsi per iudicium directum incertum sim, vel stricte dubius sim, suspensio omni directo iudicio, num talis mea operatio sit, vel non sit materialiter contra legem.

Ad 1. confirm. contra est 1. quia est ab N. Adversario solvenda; nam ignorans invincibiliter legem aliquam, habere potest illud & hoc iudicium, *Ego ignoro legem, si forte est, & tamen scio me non peccare*: ergo argumentum ab Adversario diluendum. Contra 2. quia, ut dixi d. 5. & 6. de ignorantia invincibili, sicut ea dictamina, *mentire, jurare*, & similia admittenda non sunt, quia ex sensu cuilibet obvio praeserunt malitiam, sed temperanda hoc modo sunt: *Supposito quod mendacium appareat tibi invincibiliter a Deo preceptum, mentire*; ita in casu nostro ea iudicia, ut jacent, praeserunt contemptum legis, & Dei, & produnt voluntatem paratam exequi eum contractum, si sit, si non sit contra Deum. Non igitur ea iudicia, ut jacent, admittimus, sed temperanda sunt hoc modo: Scio me non peccare ponendo contractum, quem ex fundamento certo probabili, seu prudenti puto licitum, & non contra legem Dei; etsi forte possit contra illam legem esse, quae tamen lex, seu veritas de ejus existentia me invincibiliter laet. In hoc iudicio nullum absurdum, sed omnia sana.

Ad 2. confirm. nego sequelam; dico N. enim, quod regula remota meae operationis sit lex Dei, si sit directa, si sit reflexa permissiva, praeceptiva, aut prohibitiva; regula proxima est recta ratio applicans illam Dei legem. Porro antequam operemur, teneor super omnia diligenter omnino impicere, an opus sit contra Dei legem; & si non appareat esse contra illam, teneor, aut saltem possum formare dictamen directum, quod illud opus non sit contra Dei legem. Quod si lex Dei directa non confert mihi, num detur, vel non, sed dubius sim, tunc ante operationem formandum in principis dictamen reflexum fundatum in principis reflexis, quod lex dubia non obliget; lex incerta non obliget; lex, cujus veritatis existentia certo probabiliter negari potest, non obliget; formandum, inquam, est dictamen de non peccato formali in tali operatione, ut substante iudicio directo de lege dubia.

N. 153. Ad 3. confirm. dico me plura dedisse d. 13. *sect. 2. per totam*, ubi ostendi quando malitia materialis transeat in formalem: etenim ut malitia materialis sit voluntaria theologicè, seu sub ratione peccati, debet mihi certò constare, aut à me probabiliter, vel probabilius judicari quòd in tali opere insit malitia materialis: sed quoties lex est dubia, nec certò, nec probabiliter hoc mihi constat: ergo ea malitia materialis, licet dubiè cognita, seu apprehensa, non tamen est voluntaria theologicè. Idem constat in scrupuloso qui apprehendit, & sæpe judicat opus esse materialiter malum, & tamen illud exequens non peccat, quia ea apprehensio non est satis, immò contemnitur à judicio, vel directo, vel reflexo prudenti de non peccato formali. Addo, quòd in nostro casu malitia materialis æquè lateat, ac pateat, nam dubito, an detur: ergo si quia patet, P. Elizal. infer esse voluntariam; quia latet, inferam ego esse involuntariam, ut reverà est; debet enim malitia materialis ita patere, ut certò prudenter nec judicem, nec oppositum judicare possim.

N. 154. Ad 4. confirm. retorqueo ex dictis ad primam; & patet solutio ex dictis ad tertiam. Ut enim malitia materialis transeat in formalem, non satis est si prævideatur, sed debet vel prævideri per notitiam certam; vel esse divisa ea materialis malitia apprehensio, divisa, inquam, à judicio certo reflexo de non malitià formali. Plurima de hoc dedi d. 13. *sect. 2. contra* Palanco.

N. 155. Septimum argumentum est ex P. Elizald. *lib. 3. qu. 6. §. 2. pag. 156.* ubi postquam plur. P. Eliz. ra dixit de malitià materiali, & formali, & plura dedit contra eos, qui refugiant ad judicia reflexa, circa finem ita arguit: Omnis veritas cognitionum reflexarum pendet à veritate cognitionum directarum; & veritas directarum pendet ab objectis earum; objecta enim sunt mensura actuum; & cognitiones reflexæ resolvuntur per directas, non econtra directæ per reflexas: ergo si cognitiones directæ non sunt veræ, neque reflexæ erunt veræ. Declarat autem suam doctrinam hoc, & similibus exemplis. Ut quis bene demonstrat, syllogizet, & rhetorizetur, non est satis, si per cognitionem reflexam dicat, Ego bene syllogizo; sed necesse est ipsum syllogismum directum esse rectum: ergo ut quis non peccet, non est satis, si per cognitionem reflexam judicet se non peccare formaliter, sed necesse est, ut per judicium directum judicet talem operationem non esse peccatum materiale:

Tom. III.

ergo nemo potest esse certior de peccato formali, quin sit de materiali.

N. 156. Respondeo tunc tantum veritatem reflexarum pendere à veritate directarum, quando reflexæ affirmant directas esse veras; implicat enim ut cognitio reflexa affirmans directam esse veram sit vera, nisi cognitio directa sit vera, ut certum est. Quando tamen reflexæ cognitiones aliud affirmant, quam veritatem directarum, possunt cognitiones reflexæ esse veræ, quin directæ sint veræ, ut etiam certum est: ita ego reflectens supra directam falsam, & dicendo eam esse falsam, dico verum; & tamen cognitio directa est falsa, ut latè dixi hic *sect. 2. & d. 19. sect. 2.* In casu nostro, qui judicat reflexè, se non peccare formaliter sequendo judicium directum de non peccato materiali in tali operatione, quòd judicium directum potest esse falsum; non habet pro objecto sui judicii reflexi veritatem cognitionis directæ, sed habet pro objecto affirmato, non esse peccatum formale operationem positam sub judicio directo de non peccato materiali; etsi tale judicium directum possit esse falsum: ergo potest cognitio reflexa esse vera, quin directa sit vera.

N. 157. Ad exempla satis supra responsum est N. d. 19. quòd bonitas artium, & similibus non pendeat purè à nostrà cognitione, sed à tali materià determinatà; unde putans se rectè disponere syllogismum, orationem, domum, aciem, si reverà non rectè disponat, non dabitur bonus syllogismus, bona oratio, nec domus, & exercitus bene dispositus: econtra honestas formalis nostrorum actuum pendet à nostro dictamine. Ex quo evidenter sequitur, latum esse discrimen inter cognitiones reflexas, quæ serviunt pro formandâ conscientiâ; aliasque reflexas, quæ artibus, scientiis, & prudentiis particularibus famulantur: Si enim ego errem quoad artis objectum, hoc semper eodem modo se habet, etsi ego invincibiliter directè, aut reflexè judicarem, illud alio modo se habere: ergo bonitas objecti artefacti pendet immutabiliter à tali materià, & cognitione; quæ materia, aut cognitio, si mutantur, etsi invincibiliter, non dabitur bonitas, nec objectum artis. Econtra honestas formalis actuum non pendet ab objecto ut est in se, sed ut est in meâ cognitione; & pro varietate judicii dabitur, vel non dabitur ea honestas: ergo nulla paritas.

N. 158. Octavum argumentum est ex P. D. Thyrso *dis. 7. n. 61. & 62.* Non licet operari cum dubio practico; ergo neque cum conscientia speculativè dubiâ, quia ex hac resultat

P

semper

semper dubium practicum. Confirmat; quia implicat, ut iudicium universale sit verum, ex. gr. hoc, *Omnis contractus speciei A, est illicitus*; & quod iudicium particulare, ex. gr. hoc, *Contractus A, speciei A, est licitus*, sit etiam verum; etenim vera essent ambo contradictoria; ergo cum dubium speculativum sit illud, quo quis dubitat de licentia contractus secundum se abstrahendo à circumstantiis; dubium practicum sit, quo quis dubitat de licentia contractus in his circumstantiis, implicat, ut quis illud resolvat negando licere; & hoc resolvat, affirmando licere.

N. Resp. hoc à nobis solum d. 19. sect. 3.

159. & hic declaratum sect. 2. §. 1. ubi dixi tunc tantum iudicium particulare contineri, & sequi naturam iudicii universalis, quando particulare nil aliud prorsus considerat, quam quod à iudicio universali consideratur. Quod si aliud consideretur à iudicio particulari, tunc nec continetur sub iudicio universali, nec huius naturam sequitur. Cum ergo hoc iudicium particulare, *Contractus A, speciei A, licet*, non tantum consideret contractus naturam secundum se, seu objective sumpti, sed etiam consideret omnes dispositiones subiecti operantis; hinc hoc iudicium universale negativum, *Nullus contractus speciei A, licet*, potest esse verum; & simul esse verum hoc affirmativum particulare, *Contractus A, speciei A, licet homini*, vel invincibiliter putanti esse licitum, vel certo prudenter iudicanti non esse vetitum, vel assertenti, *Nullum, quod certo probabiliter negatur esse vetitum, est vetitum*, sicut d. 5. & 6. dixi de errore invincibili. Hoc enim iudicium universale negativum est verum, nullum mendacium est licitum; & tamen hoc iudicium particulare affirmativum potest simul esse verum; mendacium Petro invincibiliter iudicanti esse licitum, est licitum. In quo casu propositio universalis considerat mendacium pure objective, & secundum se; propositio autem particularis considerat mendacium subjective; seu ut est in mente hominis taliter iudicantis; ergo idem in nostro casu poterit quis universaliter iudicare, nullum contractum speciei A, esse licitum; & simul poterit in particulari iudicare contractum A, speciei A, esse sibi licitum, quatenus iudicat non esse vetitum, quod prudenter negat esse vetitum: in quo casu propositio universalis negat licentiam de omni contractu speciei A objective, & secundum se sumpto; propositio autem particularis affirmat licentiam contractus mihi iudicanti non esse vetitum,

quod non est certo vetitum: sed quod iudico certo probabiliter non vetitum, non est certo vetitum: ergo mihi certo probabiliter iudicanti contractum A, speciei A, non esse vetitum, non est vetitus. In forma, concessio antecedenti, nego consequentiam, ejusque probationem; nam persistente dubio speculativo supervenire potest principium, quo tollatur dubium practicum.

Ad confirm. patet, qualiter iudicium N. universale negativum, & iudicium particulare affirmativum possint simul esse vera ob novam dispositionem, & circumstantiam. Similiter patet, qualiter persistente dubio speculativo possit homo non esse practice dubius, immo esse practice certus de non peccato. Nam dubium speculativum est id, quo homo dubitat de actione secundum se praescindendo à circumstantiis ipsi actioni extraneis; dubium practicum est id, quo homo tunc nec iudicat eam actionem sibi licere, nec iudicat sibi non licere; sed potest homo nihil prorsus resolvens, an actio sit secundum se licita, iudicare, attentis omnibus suis principijs, & dispositionibus; iudicare, inquam, eam actionem sibi esse licitam, ex. gr. vel quia, quod non est certo illicitum, non est illicitum; vel quia in omni dubio possessio stat pro libertate; vel quia omne, quod certo probabiliter videtur licitum, est licitum: ergo potest homo, manente dubio speculativo de licentia actionis secundum se, seu objective sumptae, esse certus de ejusdem actionis licentia, attentis omnibus alijs principijs, cum quibus operatur: eo modo, quo manente dubio speculativo de licentia picture die festo secundum se, potest subditus, accedente Superioris praecepto, fieri practice certus de licentia picture sibi.

Idem novissime tradit recens Probabilista N. Raphael à S. Joanne, olim Generalis Ordinis Discalceatorum SS. Trinit. Redemptoris Captivorum in sua Crisi de Probabilitate sum. 9. dicens, quod omni operi humano accedere possint circumstantiae extravagantes, & alienae à naturā actus penè innumerabiles, & ideo tunc aliunde ferendum est iudicium ex qualitate, & naturā reliqua circumstantiarum, & subiecti; & non ex solā naturā actus objective sumpti. Hoc autem mihi manifestum est tam loquendo de actione in se bonā, aut indifferenti; quam de actione in se malā, aut vetitā. Etenim mendacium non licere est de Fide certum; & tamen, si accedat invincibilis error, tunc ut mendacium putetur praeceptum, non sit ei de Fide est, quod mendacium non sit ei subiecto

subjecto illicitum. Similiter Sacri auditio-
nem licere, est de Fide certum; & tamen si
error accedat, quo invincibiliter putetur
Sacrum esse vetitum, aut malum, tunc cer-
tum profus est, quod ei subjecto sit illicitum.
Si igitur nova dispositio operantis facit,
ut illicitum illi sit opus ex se licitum; vel ut
licitum sit ei opus ex se illicitum; cur nova
dispositio accedens homini speculativè du-
bio de actione secundum se, non faciet ut
ille idem homo, attentis omnibus principiis,
quæ tunc habet, sit practicè certus de li-
centiâ actionis sibi ipsi, seu subjectivè sum-
ptæ; etsi speculativè dubitet de licentiâ
actionis objectivè sumptæ, seu an sibi se-
cundum se liceat.

S E C T I O IV.

Objectiones Fogarini contra easdem conclu-
siones.

§. I.

Argumenta Fogarini.

S U M M A R I U M.

Quia implicat certitudo simul, & incertitudo
de honestate objecti, n. 162.

Quia actus ex D. Thom. & Scoto sumit bonita-
tem ex objecto, ib.

Et quia implicat, ut actus sit certò bonus, & ob-
jectum non sit certò bonum, n. 163.

Et quia formidans de bonitate objecti formidat
de bonitate actus, n. 164.

Et quia si omni opinioni probabili inest certitudo
honestatis formalis, meret quoque opinioni re-
mittere probabili, n. 165.

Et quia M. Baro dicit esse prodigium ignoran-
tiæ, & temeritatis dari certitudinem, cui nul-
la objectiva respondeat, n. 166.

Confundit objectum in esse objecti, cum objecto in
esse rei: quid utrumque, n. 167.

Actus sumit bonitatem ab objecto in esse objecti,
non in esse rei, seu ut in mente, non ut est in
re, ib. & n. 168.

Dubium speculativum, & practicum quid? n.
169.

Cum dubio speculativo de licentiâ objecti secun-
dum se stat certitudo practica de ejus objecti
dubie liciti electione, ib.

Objectum quid? materiale, & formale quid?
n. 170.

Formale quod, & quo, quid? n. 171.

Ratio formalis sub quâ, quid? ib.

Objectum formale motivum quod debet neces-
sario recognosci, non ita ratio formalis sub
quâ, DD. ib.

Actus naturales, & supernaturales necessariò
Tom. III.

differunt ex objecto formali movente ut quo.
Incertum tamen, an differant ex movente ut
quod. Inductio, n. 173.

DD. utriusque sententia affirmantis, & negan-
tis essentialiter differre ex formali ut quod,
n. 175.

Aliud quod actus habentes objecta formalia di-
versa sint diversi; aliud ut sint diversi, quod
ea habere debeant, n. 176.

Aliunde quàm ex formali quod differre possunt,
ib. & 177. & 178.

Axioma, quod actus sumat speciem ab objecto,
qualiter intelligendum, n. 179.

S. Thom. contra Fogarin. n. 180.

Immo Scotus, & Scotista, ib.

Fateor implicare, ut actus sit certò bonus, & ob-
jectum ut est in mente non sit certò bonum, non
tamen ut sit certò bonus, & objectum ut est in
re non sit certò bonum, n. 181.

Quando quarimus, an stante dubio speculativo
de bonitate objecti possit quis esse certus de ho-
nestate formalis actus, sumimus objectum ut
in re, non ut in mente, ib.

Bonitas materialis non constituit bonitatem for-
malem actus, n. 182. 183.

Objectum ut est in re non semper specificat actum,
sed ut in mente, n. 184.

Ut tenuis prudentia non est prudentia, ita nec
tenuis probabilitas est solida probabilitas, n.
185.

Impugno dictum Baroni, n. 186.

Omni certitudini formali respondet objectiva,
sive in re, sive in mente, non semper in re,
num. 187.

Primum argumentum est; quia impli-
cat certitudo de honestate actus cum 162.
formidine, seu incertitudine de honestate Fogar.
objecti ejusdem actus: ergo implicat, ut
quis operetur cum dubio speculativo. An-
tecedens probat ex S. Thom. 1. 2. qu. 18. s. Tho.
art. 2. docente, quod actus humanus sumat
bonitatem ex objecto; ait enim: Dicendum,
quod sicut dictum est, bonum, & malum actio-
nis, sicut & ceterarum rerum attenditur ex ple-
nitudine essendi, vel ex defectu ipsius: primum,
quod ad plenitudinem essendi pertinere videtur,
est id, quod dat rei speciem: sicut autem res
naturalis habet speciem ea sua forma, ita &
actio habet speciem ex objecto; sicut & motus ex
termino; & ideo sicut prima bonitas rei natu-
ralis attenditur ex sua forma, quæ dat speciem
ei; ita & prima bonitas actus moralis attendi-
tur ex objecto conveniente, unde & à quibus-
dam vocatur bonum ex genere. Hæc S. D. Et
qu. 19. art. 1. ait: Ad 3. dicendum, quod bo-
num per rationem representatur voluntati, &
objectum, & in quantum cadit sub ordine ra-
tionis